

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold. za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Prejeli smo sledeče pismo:

Čestiti gospod urednik!

Prosim Vas s tem, izvolite biti tolmač za čutila zahvale vsem onim čestitim osobnostim, katere so mi kandidaturu za mandat v kranjski deželni zbor ponudile in mi pri volitvi svoj glas dale.

Da njih pošten namen nij imel zaželenega vspeha, obžalujem živo, ne zavoljo sebe, temuč zavoljo stvari, kateri sem kot zvest Avstrijan, ki mu daje ustava gotovo poročstvo svobodnostnega napredka vseh avstrijskih ljudstev in narodov, udan, in katero karakteriziram kot prizadevanje, z zmerno politikom prijateljsko sodelovanje obeh narodnostij naše dežele mogoče storiti, v blagost njeno in v napredovanje obeh, ter pebijati dozdanjo ščuvalno politiko kot tako, ki moči drobi in vsem škoduje.

Dovolite zagotovljenje itd.

V Ljubljani, 7. sept. 1874.

Dr. Alfons Mošč.

V Ljubljani 9. septembra.

Izid ljubljanske volitve je zopet za našo narodno borbo nevesela prikazen, tako, da neradi izpregovorimo o njem in njegovih uzrokih. — Tako majhene manjšine še nismo nikoli imeli, toliko volilcev še nij nikoli izostalo od volitve proč, nego letos. V tem, ko je cela kohorta c. kr. uradnikov stala kot en mož za vladnega kandidata in je vladna stranka vse svoje privrženike skupaj spr-

vila, postavili smo Slovenci le 136 volilcev, drugi volit nijso prišli in tako indirektno vladnemu kandidatu do lahke zmage pomagali. Zakaj ta apatija?

Nij čudna, naravna je, da si žalostna! Skozi šest let se je vselej ob občinskih volitvah slovenskim Ljubljančanom po dr. Costovem receptu pridigovalo, da je narodna čednost in politična krepost, če se ne gre voliti. Ali je po tem čudo, če so pri tej pasivnosti tudi zdaj ostali, in da se nij dalo v šestih dneh obuditi, kar smo v šestih letih udremati pustili? Politične omike, ki ve za kaj gre borba, ki se zna zatajiti in momentano samokorist popustiti, je žalibog še malo, za to je treba agitacije in bujenja in organizacije, pa tudi veselja in požrtvovanja do stvari.

Tega veselja nij bilo, — ne računivši posamezne častne izjeme. Koliko slovenskih volilcev, izobraženih, je šlo ta dan na kak izlet, drugi so volilni list „izgubili“, tretji (na pr. dr. Janez Bleiweis) so se po mestu sprehajali namesto da bi voliti šli, da še celo tisti gospod, ki je dr. Mošeta v zboru volilcev nasvetoval za kandidata, nij prišel voliti. Drugi volilci, nižji obrtniki, rokodelci, krčmarji so rekali: „jaz se nečem nobenemu zameriti“, in ostali so doma.

A še drug uzrok je našemu propadu in ta je najžalostnejši. Ta je — klerikalna „punica fides“, nepoštena igra, katero so nekateri slovenski klerikalci z nami igrali. Mi smo izrekoma rekli, v zboru volilcev se

je ponavljalo in z vsemi proti trem glasom sprejeto bilo, da ima volitev samo slovenski naroden značaj; samo ob sebi se razume, da ima torej kandidat v drugih, nenarodnih rečeh proste roke, more biti liberalen kakor je dr. Moše, ali klerikalen, kakor bil gosp. Debevec, katerega smo bili mi tudi sprejeti pripravljene, ker nam je bilo resnica za narodnost in edinstvo pod izključivo narodno zastavo proti nemškutarstvu in tujstvu.

A kako slovenski klerikalci? Ne samo da so nekateri rekali svojim — agitatorjem: „čemu se boste trudili, naj se le „Mladoslavenci“; — njih organ „Slovenec“ si nij mogel kaj, da je v sobotni številki, (ki je bila po Ljubljani raznesena) na zadnji strani „poslano“ priobčil, v katerem je svojim vernim mignil, naj ne agitirajo za „Mladoslavence“ dr. Mošeta. Isto misel je znani kaplan v „Vaterlandu“ od nedelje pisal in čutili smo uže v petek to zavratno nenarodno potuhnenost. Slovenski klerikalci (ne vsi, a mnogi) so bili torej prav za prav zavezniki nemškutarjev ne naši. Zakaj nijso precej od početka povedali, da mislijo „brežicovati“?

Da so nemškutarji na svoje in naše ljudi pritiskali kar so mogli, to je res. Ali Slovenci bi lahko enako z enacim povračali, ko bi imeli pravo slogo, ki se more nad različnosti nazorov in nad osobno simpatijo zvisiti, — in ko bi došli do one narodne zavednosti, od katere smo, kakor ta volitev uči, še tako daleč, — tako daleč, da je težko ne omagati in ne obupati v tem boji za narodno

Listek.

Kantorčica.

Roman s pogorskega zakotja.

(Češko spisala Karolina Světlá; poslovenil Franjo Tomšič.)

(Dalje.)

„Uže prej sem vam povedala,“ začne Enefa, ko mu je muho s čela pregnala in mu vajšnico pod glavo popravila, „da je bil naš rod zavoljo svojih vednostij jako razglašen; pa nij bil edini v naših hribih, kateri se je spoznal v znanostih. Pri Preseku, v tej strugi, kjer pravijo Babji dol, prebivala je Boreševa rodbina, ki je tudi dosti znala in dokazala le da je to, kar je počela, z drugim začnjala in končala nego z vsegamogočnim; njen družabnik nij bil v nebesih, pa saj me pač razumete. Mi smo ostali ubogi, ko so imeli tam vsega v obilnosti. Na polji so imeli vselej v celi okolici najboljšje leto, njih drevje je največ neslo, bučele v njihovem ulnjaku so imele največ medu, njihove krave so najboljšje molzle, nikoli nijso imeli niti v hiši niti v hlevu boleznj. Obilost to jim je privabila zlata ribica,

katero je imela stara Boreševa v nekem predalčku. Kaj jej je za to obljubila in dajala, nij nihče vedel. Je-li krmila tudi hudega, tega tudi ne vem; ali gotovo so se z njim i prijaznili. Zdaj uže nij po celej tej rodovini nobenega spomina več; storila je nagel in slab konec. Vsakdor iz te rodbine je tri dni umiral in po smrti čisto očrnil — bilo je takoj videti, s kom se je zadnje svojo uro bojeval in kdo je postal gospodar njegove duše.

„Naš dedček jo imel nekoliko bratov, mej njimi enega posebno modrega, ki je prihodnje reči prorokoval in šel tudi enkrat v Jeruzalem, da bi videl kraje, kjer je trpel in umrl Kristus; sestro pa je imel le eno, katero so vsi bratje jako ljubili. To je bila prè nad mero lepa deklica, krepostna in pobožna; vsak fant iz okolice bi jo bil prè rad hotel, najbolj pa najmlajši iz teh Borešev. Ali ona nij mislila na možiteve; bila je rada mej brati in Boreša niti videti nij mogla. Vedela je kako je z njim ter se ga je ogibala, kjer je le mogla; ne bila bi šla z njim k plesu za noben denar in ko se je pogovor nanj navel, zarudela je od jeze nad celim tem spačenim rodom. Mislila je, da bi

si škodovala na duši, ko bi le z njim pregovorila, in ko bi jo le za roke prijel. Tu je prišel selski sinek iz vojaščine domov, videl jo in nij mogel več nje pustiti. Bil je to lep človek, v nobeni reči nepristopen, premoženje je imel tudi lepo in bratje so jej svetovali, naj si ga vzame, ker toliko na njo misli, da kjer se s katerim izmej bratov sreča, ga vselej nagovarja zavoljo „besede“. Privolila je bratom in snubaču ter imela je biti svatba.“

„Enkrat, bilo je baš v soboto zvečer pred prvim oznanilom, šla je po nastilo v hosto. Grabi suho listje, dela iz njega kupčke in na nič hudega ne pomisli; na enkrat vzdigne oči in — koga zapazi pred soboj? — najmlajšega Boreša! Obstala je kakor bi jo z kolom udaril, pri miru, in jela se je na celem životu tresti. Tako blizu ga še nikoli nij videla in tako ostro, kakor zdaj po naključbi, mu še nij nikoli v oči gledala. Hotela se je ogledavati, kod bi mu najbolje ušla, da bi za njo ne mogel; ali nij mogla očij od njega obrniti, in v nogah jej je bilo kakor bi jo z svincem zalil. Mej tem je ta „škodec“ čisto blizu nje pristopil ter jej položil pa le polagoma roko na glavo. In za-

eksistenco, v katerem vidimo svoje lastne sorojake mej vrstami naših protivnikov proti naši narodni zastavi boriti se, druge pa nedelavno in škodoželjno na strani stati in hladnodušno gledati kako pada naša — in njih slovenska zastava!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 9. septembra.

Cesar je bil na Češkem po vseh stacijah ob železnici sijajno pozdravljen. Čakali so ga občinski zastopi, duhovščina, šolska mladina, kmetijske banderije na konjih. Kjer je vlak ostal, odgovarjal je cesar deputacijam v češkem jeziku, vendar nij omenil z nobeno besedo politike, posebno ne kacega poravnanja mej narodi. — V Pragi ga je pozdravil župan Huleš po češki in cesar je odgovoril, da ga tako lep sprejem veseli. Mesto Praga je bilo 7. zvečer sijajno osvitljeno. Cesar je bil v češkem gledališču, kjer so ga pozdravili z burnimi slava-klici. K dvornemu obedu so bili povabljeni vodje opozicije in ustavoverne stranke. Cesar se je posebno dolgo pogovarjal z županom Hulešem.

Poljski poslanci se snidejo v prihodnjem tednu v Lvovu, da organizujejo poljski klub.

Hsterski deželni zbor je predlogo o urejenju zemljišnih knjig državnemu zboru prepustil. Potem je sprejel postavo o zdržanji ljudskih šol in plačah učiteljskih.

V **hrvatskem** zboru se nadaljuje posebno posvetovanje o novi šolski postavi. Pristavek župnika Jagiča naj bi župniki morali šolski nadzorniki biti, in pristavek župnika Lehpamra naj bo okrajni šolski nadzornik tiste vere, katere je večina šolskih otrok, — ne sprejmeta se. Klerikalni upliv je torej tudi v hrvatski šoli v dostojne meje zavrnjen.

Vnanje države.

Francoski predsednik republike MacMahon pojde v petek v Lille, da se udeleži velicij vojaških vaj. Vrne se 15. t. m. Francoski časopisi tudi izgubljajo svojo francosko uljudnost, posebno klerikalni, kateri svoje protivnike z najgršimi psovkami napadajo.

Španjski upornik don Karlos je svoj meč, katerega nosi kar hlepi po španjskem kraljevem prestolu, daroval materi božji v

Puig d. Estella in ga z velikim šumom obesil na njen altar. Da bi se mati božja za nedovoško klanje in krvave meče pečala, to je pač novokrščansko. — Ruski car je baje dva oficirja poslal, enega v karlistični enega v republikanski tabor, da poročata o stanju španjske vojske. — Karlisti niso mogli trdnjave Puycedra osvojiti, zato so se nazaj pomakniti morali. — Nemške ladije, ki so v španjskem morju, so uže svoje kanone potrebovale proti Karlistom. Karlistične baterije pri Guetaria, ki v mesto streljajo, strelile so tudi na nemške vojne ladije, katere so strele vrnilo in potem proti Santandru odrinile.

Na **Italijanskem** bodo oktobra meseca volitve v parlament. Klerikalci, ki zdaj v Italiji nemajo nobenega vpliva, ga tudi zdaj ne bodo dobili, da si se levičnjaki in desničarji v podstranke drobe in so poleg njih tudi še kot peto kolo republikanci, torej bi klerikalci mogli iz te nesloge žeti za sebe, ko bi kolikaj moči imeli.

Nemški starokatoliki so imeli 7. t. m. v Freyburgu svoj kongres, katerega so se udeležili tudi odlični zastopniki iz Amerike, Švajce, Anglije, Francije, Rusije itd. Udeležencev je bilo nad 1000. Konstatirali so, da število starokatolikov vedno raste.

Dopisi.

Iz Ljutomerskega okraja

7. sept. [Izv. dop.] (J. Bauer, okr. š. nadzornik v Cmureku.) Učitelj, ki je sposoben za okr. š. nadzornika in kot tak imenovan od vlade, ima sicer težavno, a tudi lepo nalogo. Ako jo zvesto in pravilno izvršuje, pridobi si ne samo velike zasluge za napredek šolstva in učiteljstva, nego tudi ljubezen učiteljev. Pravi nadzornik je učiteljem dober svetovalec in njih podpiratelj, dasi tudi mora pri priliki biti oster oče. Teh lastnostij in take delavnosi pa učitelji v Ljutomerskem okraju pri svojem nadzorniku, žalibog! jako pogrešajo. Ne samo da ta gospod ne podpira učiteljev, marveč dela na to, da bi njih delovanje oviral in bi njim kadar koli mogoče škodoval. To hočemo se sledečimi fakti dokazati.

Ker so učitelji tega okraja narodni in ker nekateri na literarnem polju delajo, graja jih radi tega kjer-koli le more, posebno

pri sejah okr. šolskega sveta, rekoč da v šoli ne zadostujó, ker se z drugim nepotrebnim delom pečajo. Toda ta mož je nož, ki reže na dva kraja, in mačka, ki spredaj liže, zadaj pa praska. Pri vseh konferencah pa namreč v obraz dotične učitelje hvali. Tako se je tudi izrazil pri zadnjem učiteljskem zboru 5., sept. pohvalil je list „Slov. učitelj“ in ga živo priporočal navzočnim učiteljem, ker je videl, da je v njem prav veliko koristnega za šolo in učitelje. Stavimo pa, da je iste učitelje pet minut po konferenci imenoval politikovalce in slabe učitelje. —

Na Ljutomerski šoli so učitelji prstovoljno tudi ob nedeljah dečke, deklice in odrasle ljudi podučevali. Mogočni nadzornik želi neko nedeljo to šolo ogledati. Učitelj ki je podučeval navadno drugo uro, je to nedeljo moral po naključbi odpotovati v M. Drugi pa je imel šolo po svojej navadi prvo uro ter pričakoval nadzornika. Toda veliki gospod pusti dolgo časa na sé čakati češ pozneje priti je bolj — „nobel“.

Ker je pa pretila huda nevihta, si učitelj nij upal dalj časa poslušalcév pridrževati; da bi jih domov gredočih ne močil uže kapajoči dež. Šolski nadzornik Bauer si nij torej te kmetijske šole ogledal, ker nij prišel ob pravem času v šolo in je baje rajši drugod postopal in se pogovarjal. Pri okr. šol. svetu je pa potem baje pripovedoval, da kmetijska šola v Ljutomeru nič ne velja, da se eden učiteljev drugod spreha, mesto da bi šel v šolo. Drugi pa tudi ne pride v šolo kjer ga je en kakor neresnično, trdi 3/4 ure čakal. A baš napak je bilo; učitelj ga je črez pol ure čakal*) a ta mogočnej (Bauer) se le nij brigal za to šolo, kakor se za druge šolske zadeve tudi ne in torej slabo poroča deželnemu šolskemu svetu o stanju tukajšnjih šol, da bi jih očrnil, ker so baš slovenske.

Je-li to priznavanje za prostovoljni trud? To je marveč grda nehvaležnost proti uže 2

*) To je bilo v prvi uri od 8—9, druge pa bilo nij. Nadzorniku pa je bilo natanko znano, da je ravno ta dan šola imela trajati le od 8 do 9 ure. Pis.

čelo jej je na enkrat megleti pred očmi, na sencih jej je jelo tolči, čudno da jej nij glave razneslo, srce je delalo take skoke, kakor ka se hoče utrgati, roke so jej opále, noge se jej šibile, znotraj je bilo kakor bi se vse prelivalo in duša na rob obrnilo. Kār je drugekrat hotela, na enkrat nij hotela, kar je rada imela, na enkrat nij imela, in kar je verjela, nij verjela, kar se jej je gjusilo, ugajalo jej je zdaj. Ljubček se jej je pristudil, grobi staršev so za njo prepali, bratje kakor bi bili davno pokopani, zlahte kakor bi nobene ne imela, ljudij se nij bala, ni boga, ki je jo ustvaril, da bi po njegovih zapovedih svoj čas preživela, nij več poznala. Zato se jej je zdel ta prokleti čarodejnik naenkrat krasen kakor angelj z nebes, in ko jej je vzela roko z glave se jej zamijal in odprl pred njo roke, uže jo je imel v pasti. Grablje je vrgla od-se, sunila proč vile in mu pala okolo vratu.

„Pozno je bilo; čas je bilo večerjo pristaviti, pomolzti; bratje so se vračevali domov z dela. Ogledovali so se po sestri, gledali po njej po vseh straneh, pa kdor nij prišel, bila je ona. Čakali so jo celi večer in celo noč, niso šli leč in zmirom so sve-

tili do božjega jutra, ali pričakati je niso mogli. Ko se je jelo svetiti, precej so se zbrali ter jo šli iskat; ali niso našli v hosti družega, kakor kopico nagrabiljenega listja, grablje in vile odmetane. In spoznali so, da nij šla nikamor zlahtnika ali pa prijateljico obiskat, nego da se jej je prigodila neka nesreča; a niso se mogli domisliti, kakova. Končno so dejali, da je ubožico kaka divja zverina zadavila in odnesla. Prikazovali so se takrat v Ještedi še medvedi in volkovi in divjih merjascev je bilo polno. Bratje so jo odkritosrčno in bolestno objokavali in ženin je od žalosti tako prepadel, da nij bil sam sebi podoben. Dali so zanjo mnogo maš brati, da bi imela v večnosti mir in pokoj; ali po njej tožiti niso nikoli prenehali, zmirom je bil mej njimi pogovor le o njej, na kakšon način je pač s tega sveta šla in kako je bila ta deklica dobra, škoda je za njo prè na večnost.

„Minolo je leto, morda tudi dve; tu pride k bratom naenkrat v vsi skrivnosti gozdar ter jim pové, da ima najmlajši Boreš v hosti prilično skrivališče, vse z mahom in kožuh postlano, kjer skriva deklino, ki je na las objokani sestri podobna. In bratje

so se še le zdaj spomnili, da bi jo bil tako rad imel in da ga ona nij hotela, boječa se za dušo; in mislili so, da se je hotel zato nad njo maščevati, ter jo privabil k sebi s kakimi čarami. Posvetovali so se mej soboj ter sklenili, da jo hočejo poiskati in če je res ona, da je osvobodé. Iskali so po hosti tam, kjer jim je gozdar naročil; našli so srečno brlog, skrili se v goščavi in zalezovali, kdaj bode šel Boreš iz njega. Niso dolgo čakali in šel je črez malo časa, najbrž domov po kakšno hrano, na kar so vsi na enkrat v brlog šli in res našli tam sestro, katero so prej imeli za mrtvo. Tudi ona jih je takoj spoznala, kričala in pala pred njima na kolena, bolj mrtva kakor živa. Vzdignili so jo in tolažili rekoč, da ne vidijo na njej nikakoršne krivice, le da bi jim odkritosrčno povedala, kaj se je z njo godilo. In razložila jim je vse s čeznaravnim jokom iz plakom.

„Dobro so spoznali, da so uganili, sluté v tem čarobo ter so probudli sestro, naj se zbere in z njimi kar je mogoče naglo proč odrine, predno se tá nesramnej vrne. Bila je takoj pripravljena in bežala pred tem čarodejnikom, kar je mogla. Po potu nij z brati družega govorila, nego da bi jej zopet

letnemu prostovoljnemu podučevanju, za kar pač zasluži oni mogočnej Bauer najostrejšje graje.

Zopet drug učitelj je, ki marljivo podučuje v petji. O dobrem vspehu tega podučevanja, se je sam nadzornik pohvalno izrazil. Toda pri okr. šolskem svetu je pa nasprotoval on prvi, ko je oni učitelj zaradi prepričle plače prosil remuneracije za podučevanje v petji; prej mu je sam nadzornik obečal dostojne remuneracije. To so le nekatera fakta, ki pojasnuje njegov značaj. Lahko bi jih še dokaj naveli, posebno o tem da ravna z nekaterimi učitelji po kmetih, kakor s svojimi slabo discipliniranimi in slabo podučeni učenci v Cmureku.

Da je pa tudi v vseh šolskih in znanstvenih zadevah jako malo veden, dasi se jako baha in napihuje, o tem pojo že vrabci na stebah po ljutomerskem, kakor tudi v družih okrajih. On neume skoro nič slovenščine, a tudi z nemščino mu gre trdo. Tako slabo pozna šolske postave, da niti ne ve, kje se učitelji izobražujejo in kdo jih izprašuje? Kedaj bode uže li sprevidel, da bi on sam moral iti vsaj par let na učiteljsko izobraževališče? Ta mož tudi jako slabo pozna vse šolstvene novosti. Letosi je nadaljno izobraževanje učiteljev v Gradci, a ne v — Mariboru. Nek učitelj tega okraja prosi v seji okr. š. sveta pri kateri je bil sam nadzornik pričujoč, podpore, da bi šel v Maribor nadaljno izobraževati se. Učitelj dobi podporo (30 fl.) in gre v Maribor. A tam se mu smejeje rekoč: kakšen okr. š. svet imate pri vas, kakovšnega nadzornika imate da oba dva ne vesta da letos pri nas tega tečaja nij? — Od svojega ponemčevanja pa nikedar ne odneha, vedno in vedno le to ljubeznjivo nemščino priporočuje, rekoč: le „gesprächsweisse“ in zopet „gesprächsweisse“ naj se podučuje v nemščini. Seve, potem bi bilo to prav „obersteierisch“.

Iz Gorice 6. sept. [Izv. dop.] Presneto dobro pometa ministerska metla-brezovka po naših šolah! Pa bode morala še dolgo pometati, predno izčisti polni Avgijev hlev, katerega so nakidali v zadnjih letih tisti goriški gospodje, ki so imeli naše šole

v svojih rokah. Hej, to je bilo življenje, ko smo bili še sami — „inter nos“ in ministerstvo iz daljnega Dunaja nij moglo gledati v naše karte, pa smo mu poročali, kar je nam godilo! Takrat so se ljudje, ki so bili po 10 in 11 let suplenti — brez skušnje imenovali za redne profesorje. Takrat so se ljudje, ki so po tri razrede na realki (se ve da z dobrim uspehom!) absolvirali, imenovali za prave profesorje na srednjih šolah in za šolske nadzornike. A druge, ki so vestno izvrševali dolžnosti svojega stanu, so odpravljali iz Gorice, samo za to, ker so bili toliko možki, da v socialnem življenju nijso hoteli arogancije grobosti in surovosti molčé v žep stiskati. Kedor pa je sploh mogel, si je iz Gorice pomagal. Nikjer v Avstriji se učitelji nijso tako menjali, kakor v Gorici. Cele kope jih je prihajalo, — cele kope jih je odhajalo vsako leto. Vse pa je šlo tako lepo tiho in gladko in nobeden nij vode kalil!

A te večne spremembe in prošnje za prestavljenje so se ministerstvu naposled vendar sumljive zdele. Na enkrat treščijo v Gorico inšpektorji in celo sekcijski šef — in zdaj so se ministerstvu oči odprle. Začelo je reformirati naše šole „in capite et membris“, reformirati tako energično, da je tu pa tam celo ob nekatere paragrafe neke deželne postave trčnilo. V enem letu je razgnalo naš deželni šolski svet in našim šolam postavilo nove nadzornike; vršile so se tudi še druge spremembe v učiteljskem osebju. Komaj so se duhovi neka pomirili, kar na gimnaziji strela udari! Eden profesor je bil odpuščen iz službe, drugi premeščen. Ta znana zadeva je posebno klerikalcem v prilog hodila. Vesel krik so zagnali od Soče do Drave in nek vaš list je prinesel celo vrsto kranjskih profesorjev, katere je tudi ministerstvu priporočal, da naj jih odpusti. Nadejal se je, da ga bode Stremayr uslišal. Naš mali in malostni semeniški listič se je pa potezal, za našega gimn. direktorja, kateremu je „Slov. Narod“ plavo polo obetal. Zdaj imate ministrov odgovor — vsi trije! Direktor Schaffenhauer je penzioniran!

Ta novica je njega samega pa tudi vse

kroge, šolske in nešolske, neizrečeno osupnila. Mož se je nadejal pohvale, morda še kaj več, a mesto tega ga je udarila osoda neprostovoljne penzije. Sicer mi Slovenci Schaffenhauerju ne moremo nič očitati. V narodnem oziru je bil še precej neutralen. Storil je pa tudi vse, kar je vlada želela. Bil je pošten mož in dober človek, a manjkalo mu je tiste čudovite stvari, kateri takt pravimo in brez katere noben direktor ne more izhajati. Morda je tudi prerad na vnanjo obliko gledal in na notranjo bitnost premalo pazil — premalo energije kazal. Glavna napaka njegova je pa bila, da se v Gorici vzrejen, (kjer je tudi blizu 30 let učiteljeval) nij mogel vspeti črez obzorje goriških klerikalcev in je tako večkrat našemu popovstvu ugajal, nego je sam mislil ali hotel. Iz kratka: Mož nij bil ne za sedanji čas, ne na pravem mestu. To je ministerstvo spoznalo ter mu dalo slovo.

Nič manj nego Schaffenhauerjevo penzioniranje, pa nij osupilo imenovanje njegovega naslednika dr. Zindlerja tukajšnje občinstvo, posebno pa različne tukajšnje kandidate za ravnateljsko mesto na gimnaziji. Ti ljudje božji so bili tako navajeni, da so eden družemu do lepih služb pomagali ali izpraznene službe mej soboj delili, da nikakor ne morejo razumeti, kako more ministerstvo meni nič tebi nič vse tukajšnje šolske Goljate prezirati in nam dr. Zindlerja sem poslati, ki je nekda neizrečeno hud človek. *)

Pa tudi na naši realki nij vse kakor bi moralo biti in kakor bi si marsikdo želel. Uže to nas je močno osupnilo, da, ko je bil (mej tem umrli Ur.) direktor Gatti nevarno obolel, se nij prejšnjemu začasnemu ravnatelju, ki je uže 5 semestrov vodil našo realko vodil spet ravnateljstva izročilo.

Ministerstvo bode imelo še dokaj posla predno vse v red spravi, kar je dosedaj zmedenega in zamotanega. Z eno besedo: povsod vlada nezadovoljstvo, negotovost, strah. In z vsem tem se združijo še zavist in denunciacije. Kdor more si iz Gorice pomaga in

*) Mi o dr. Zindlerji nijsmo zadnja leta nič napačnega slišali. V Novem mestu je bil baje priljubljen mož in Slovincem ne sovražen. Uredn.

k sreči pomagali, kar so jej se ve da radi obljubili. Nijso je izpustili iz hiše, da bi je zopet ta grdoba v roke ne dobil in jo z nova z nečem ne omamil; tudi nobenega tujega nijso pustili v svoje poslopje. Pa on jih je vendar prekanil. Dekle nij imela pred njim nobenega miru; vedno ga je pred soboj videla, slišala ga in se z njim pogovarjala. Bratje so slišali njene odgovore ali njega nijso zapazili, a ipak jim je sestra kazala kje stoji in odkod z njo govori in kako se jim grozi. Po njenih besedah je bilo videti, da jej očita, zakaj je od njega pobegnila in da jo zopet k sebi vabi z obljubami in sladkimi besedami, kakor pravi zapeljivec, učenec ljudstva. Dostokrat je dekle brate s sklenenimi rokami prosila, da bi jo k mizi privezali, če jo hočejo doma obdržati, drugači bi jo utegnil onkrat vendar le odpeljati. Bratje so torej videli, da se zna narediti Boreš nevidnega, s čemer so se najbolje prepričali, kaj je bil. Kdor če biti neviden, mora namreč ubiti sedem ljudi in ukrasti sedem kosti, vse v en grob pokopati in sicer na takem mestu, kjer še nij noben kristjan molil. S tacega groba zraste grm,

kateri ima sedem krvavih cvetov. Kdor jih ulomi, spravi in ob času potrebe za klobuk ali v nedrije zatakne, postane neviden.“

„Bratje so pomagali nesrečni kolikor je bilo mogoče; vse kar so vedeli so storili, da bi zlega duha od nje zapodili. Končno so ga vendar premagali, prenehal jo je obiskovati. Dekle je potihnila, ko ga uže več nij videla pred soboj in zopet po hiši vse opravljala, kakor prej, ali taka kakor poprej vendar le nij bila. Imela je nekaj nemirnega na sebi, nikjer nij imela pokoja, kakor bi jej bilo zmirom nekaj manjkalo in nekam drugam vabilo. Poprejšnji ženin jo je imel še zmirom rad, kar je dokazal s tem, da si nij nobene gospodinje poiskal, ampak sam živel. Ko je videl, da se je ozdravila s teške njene duševne bolezni, jej je z novo rekel, da bi jo rad in ona je zopet dovolila, da ga vzame. V vsej ti hosti so imeli svatbo in po svatbi še godbe nij bilo, niti kakošne pojedine, da bi se mej tem nič zlega ne prigodila; mož je odpeljal ženo iz cerkve brez slavnosti na ravnost domov. Drugi dan so šli bratje moža obiskat; pa kako so se ustrašili, ko so našli hišo odprto in v sredi

sobe svaka na tleh brez giblja raztegnenega in obledelega kakor mrtvega. Pristopili so k njemu, začeli ga stresati, ali več nijso v njem duha oživili. Ogleдали so se po ženi; misleč se, da je kam bežala njemu po pomoč. Ali zastonj so čakali na njo, preč je bila in ostala; nikoli več se nij pokazal najmanjši sled po njej. Ko so bratje mrtvo telo ogledali, da bi vendar zvedeli, na kak način je prišel ob življenje, nijso našli na njem niti rane, niti črvanke, le pri srcu tri suhe kaplice krvi, katere se nijso dale z ničem omiti. Videli so, da je bil ustreljen s pripravljeno puško.“

„Kakšna je ta puška?“

„To je taka puška, da kdor jo pomeri in si zraven misli ime onega, katerega hoče s sveta spraviti, in ustrelji, ga tudi ubije in ko bi bil tudi na koncu sveta. Puška se k temu grdemu činu pripravi, če vzame kdo veliki petek hostijo, jo na tri kose razdeli in vanjo trikrat po drugem ustrelji, in sicer v križ. Križ izpusti na to vsak krat tri kapljice, s katerimi se puška pobarva, v bele rute zavije in dobro spravi do časa potrebe.“ (Dalje prih.)

profesorji, ki bi bili čast in ponos našim zavodom, delajo na vse kriplje, da bi prišli iz te zmedene Gorice.

Domače stvari.

— (Za porotnike v bodoči sesiji v Ljubljani) so bili včeraj izrečani sledeči gospodje: Pirker Franc iz Ljubljane; Jan Vincenc iz Spodnj. Gorij; Mali Vincenc iz Kranja; Fister Matija iz Ovsiš; Okorn Miha od sv. Jurja; Urbas Karel iz Ljubljane; Schreier Andrej iz Ljubljane; Slivnik Janez iz Spodnj. Gorij; Krajger Jurij iz Postojne; Ločnikar Tomaž iz Viča; Gabrejne Matija iz Unca; Detela Oton od sv. Duha; Premrl Matevž iz Velikega Ubelskega; Golob Matija od sv. Jurja; Maršalek Avgust iz Ljubljane; Hudabivnik Karel iz Ljubljane; Lenassi Jakob iz Črešnic; Čuden Jakob iz Dragomira; Dolence Edvard iz Oreška; Več Janez iz Ljubljane; Potočnik Anton iz Koruške Belc; Lapajne Štefan iz Idrije; Murnik Janez iz Ljubljane; Valenčič Matija iz Trnovega; Bartel Josip iz Ljubljane; Globočnik Leopold iz Železnikov; Skale Pavel iz Ljubljane; Cojs Žiga pl. iz Ljubljane; Reichman Henrik iz Ljubljane; Roth Anton iz Gerbin; (?) Gerber Matija iz Ljubljane; Kautoni Alojzij iz Ljubljane; Hofman Miklavž iz Ljubljane; Kolman Franc iz Ljubljane; Krenner Anton iz Ljubljane; Gariboldi Anton pl. iz Šiške. Namestniki porotnikov so: Ahčin Karel, Prückel Franjo, Remšak Janez, Zark Franjo, Rozman Jože, Schlafer Jože, Zadnikar Valentin, Gnezda Anton, vsi iz Ljubljane.

— (Nesreča na železnici) Pri Vižmarjih nad Ljubljano mej 6. in 7. stražnikom je presinočnjem ob 11 neznan človek na železnici prišel pod kolesa mašine. Glava mu je precej odtrgala, truplo pak se je vleklo z mašino do štacije, od koder so ga prinesli v mrtvašnico v Št. Vid.

Razne vesti.

* (Velikansk požar.) Nemško mesto Meiningen je pogorelo. 250 hiš je uničeno, nad 3000 ubozih je brez strehe.

* (Copernice.) Pri Plzenu na Češkem je zvitla ciganka na prav smešen našin oslepila dve kmetici. Ciganka gre k prvi kmetici ter jej pravi da so njene krave zacoprane, zato jej premalo mleka dajo. Kmetica premišljuje in res se jej zdi, da krave premalo molzejo. Ciganka zahteva 1 gld. 50 kr. in obljubi, da hoče kmetici pokazati ono žensko, katera jej je krave zacoprana. Kmetica vesela jej precej da denar. Ciganka pove potem kmetici in njenemu možu, da bode drugo jutro ob 6. uri prišla ženska na njuno dvorišče in vzela od guojišča pest

gnoja. Ciganka odide in gre k sosedu, kjer kmetici na tihem pove, da so njene krave zacoprane. Ako hoče coprnico odpraviti, nej gre drugo jutro k sesedu na dvorišče ter tam vzame pest gnoja. Kmetica bogata obdari ciganko. V jutro se ob napovedani uri smuzae na sosedovo dvorišče: a tam uže čaka sosed v vso družino, zgrabijo lahko-verno kmetico in jo kot copernico neusmiljeno otepo. Zdaj prilte ljudje od sosedov in splošen tepež nastane, dokler si ne opnašati sosedu copernike in se tako poizve zvijača ciganke. Lehkovernima kmeticama pa se je cela vas smijala.

Zahvala.

Preč. gosp. Jakobu Terstenjak-u bivšemu kaplanu v Jarenini se za podarjene bukve za šolsko bukvavnico in obleko za revne šolarje v imenu tistih, za prijaznost in ljubezen do učiteljev pa v imenu teh presrečno zahvalujem.

Jarenina, 6. septembra 1874.

Jos. Slekovec učitelj.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka

in brez stroškov po izvrstni Revalescière du Barry

v Londonu.

Vsem trpečim zdravje po izvrstni Revalescière du Barry, katera brez porabe leka in brez stroškov sledeče bolezni odstrani: boleznj v želodci, v živcih, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na slisnici, v dušnjaku, v mehurji, in na ledvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprebavljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje tudi ob času nosečnosti, scalno silo, ožonost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričevalo ozdravljenji, ki so vsem lekom zoperstavljala se:

Spričevalo št. 73.928.

Waldeg na Štajerskem, 3. aprila 1872.

Hvala Vašej Revalescière, katero sem jaz, 50 let star mož, skozi 2 leti neprestano užival, sem od mojega 10letnega trpljenja: otrpnost na rokah in nogah, skor popolnem ozdravel in opravljam, kakor v najboljših časih, svoje posle. Za to meni izkazano veliko dobroto Vam izrekam s tem srčno zahvalo.

Br. Sigmo.

Spričevalo št. 93.268.

Trapani v Siciliji, 13. aprila 1870.

Moja žena, žrtva strašnih, nervoznih bolečin, s hudo oteklino na celem životu, s srčnim bitjem, nespečnostjo in vranicnico v najhujši stopinji, je bila od zdravnikov za izgubljeno zmatrana, kar sem se odločil pribežati k Du Barry-evi neprecenjeni Revalescière. To izvrstno sredstvo je na začudenje mojih prijateljev, v kratkem času one strašne bolečine ozdravilo in mojo ženo tako okrepčalo, da se je, dasiravno 49 let stara, plesov udeležiti mogla. To Vam naznanjam na korist vseh enako trpečih in se Vam srčno zahvalim.

Atanasio Barbera.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalescière pri odraslih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravila. V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalescière-Biscuiten v pušicah a 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalescière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed.

Mahr, v Gradci bratje Oberanzmeyr, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Lonči Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morič, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštah nakaznicah ali povzetjih.

„Listki“.

Pod tem naslovom bode „Narodna tiskarna“ v Ljubljani izdaval zbirko spisov beletrističnega in znanstvenega zapopadka v zvezkih po 20 do 50 krajarjev.

Prvi h š e s t zvezkov je že na svitlo prišlo in jih imajo na prodaj: „Narodna tiskarna“ v Ljubljani in Mariboru in sledeči bukarji:

V Ljubljani: Janez Giontini; Jurij Lercher; Ign. pl. Kleinmayr & F. Bamberg; Zeschko & Till; Otokar Klerr. — V Celovci: J. Leon; E. Liegel. — V Mariboru: „Narodna tiskarna“. V Trstu: F. H. Schimpf. — V Gorici: Karel Sohar. — V Celji: Karel Sohar. — V Ptujih: Vil. Blanke. — V Zagrebu: Leopold Hartman.

I. zvezek.

Stenografija, sp. dr. Ribič. — Životopisje, sp. Rajč Bož. — Prešern, Prešerin ali Preširen, sp. Fr. Leistik. — Telečja pečenka, novela, sp. J. Jurčič. — N. Machiavelli, sp. dr. Ribič. — Pisma iz Rusije, sp. dr. Celestin. — Trstivo z grozdem na Ruskem, sp. dr. J. Vošnjak. — Čegava bode? sp. J. Ogrinec. — Narodni jezik in trgovina, spisal L. Haderlap 25 kr.

II. zvezek.

Ivan Erazem Tatenbah. Izviren roman, spis. J. Jurčič 50 kr.

III. zvezek.

Prvi poljub. Novela, spisal J. Skalec — Na črni zemlji. Novela, spisal J. Skalec 25 kr.

IV. zvezek.

Lepi dnevi. Spisal Paulus. — Plašč. Novela. Ruski spisal N. V. Gogol; poslovenil L. Gorenjec. — Nekoliko opazek o izdaji slovenskih narodnih pesnj. Spisal prof. dr. Kršk. 25 kr.

V. zvezek.

Meta Holdenis. Roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez, poslovenil Davorin Hostnik 50 kr.

VI. zvezek.

Kazen. Novela, francoski spisal H. Rivière, poslovenil Davorin Hostnik. — Cerkev in država v Ameriki. Francoski spisal E. Laboulaye, poslovenil Davorin Hostnik 25 kr.

Dunajska borza 9. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	71 gld.	70 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	74	70
1860 drž. posojilo	110	—
Akcije narodne banke	975	—
Kreditne akcije	245	25
London	109	70
Napol.	8	80
C. k. cekini	—	—
Srebro	103	90

Naznanilo.

Podpisani naznanja častitemu občinstvu, da se je te dni vrnil iz Dunaja, kjer je za zimo nakupil veliko lepega blaga, posebno velikih robcev (rut), ogrinjalk, sukna vsake sorte, svilnatih robcev, kotonine, sploh vsega, kar spada mej kramarsko blago; zagotavlja najnižje letošnje cene.

Anton Jentl,

trgovec v špitalskih ulicah, št. 273 v Ljubljani.

(254—1)

Oznanilo.

Po dovoljenji visoke deželne vlade od 17. julija t. l. št. 3754 so v **Sodražici** dosednji semnji, katerih je eden bil na ponedeljek pred 12. sušcem, drugi 22. julija, in tretji na 15. oktobra, — prestavljeni za vse prihodnje čase, vsi 3 semnji na četrte, to je, na četrtek pred 12. sušcem, drugi pred 16. majem, in tretji pred 15. oktobrom za obhajati.

V So dražici, 3. sept. 1874.

Janez Fajdiga.

(252—2)

Tujci.

7. in 8. septembra:

Evropa: Reichel, Levec iz Kranja. — Primic, Krol iz Grada. — Stoper iz Italije. — Simboli, Pomernel iz Trsta. — Miler, Jaud, Bauer iz Dunaja. — Neuman, uradnik iz Idrije. — Vrmeda iz Reke.

Pri Slonu: Hoeffern iz Lisinga. — Grinauer, Ašer, Nemetaj iz Dunaja. — Eržen iz Litije. — Hofman, Lais iz Štajerskega. — Lorenzuti, Heur, Lapione Pardo, Saurdoti, Cadore, Gruber, Kotalik, Silberman iz Trsta. — Rudel iz Marenberga. — Ivančič, c. kr. notar iz Tolmina.

Pri Maliči: Kulot iz Maribora. — Schreier, Pirc, baron Kuhn, Luz, Volheim, Eberl iz Dunaja. — grof Marenci iz Postojne. — Pavič iz Zadra. — Luh

z gospo in svakinjo iz Reke. — Sajevec iz Celja.

Pri Zamorci: Milavec iz Cerknice. Ebin iz Požuna. — Solar iz Maribora. — Arga J. iz Zagreba. — Cargelo iz Hrvatskega.

Pri carju avstrijskem: Debali Luigi iz Gorice. — Hoffman z ženo iz Varaždina.

Umrli v Ljubljani

od 7. do 8. septembra:

Josip Poreber, kondukterski otrok 3 leta star za davico. Josipina Premk, hišnega posestnika otrok, 2 leti stara za grižo.

Patentirana

ročna mašina za mlatiti ležeče in vozne vlečke.

Vlačilna mlatilna mašina s snaženjem in brez za 1, 2, 3, 4 konje

ponuja z garancijo fabrika za mlatilne mašine Umrath & Comp.

v Pragi.

Katalogi s podobami, cenami itd. se pošljejo, ako kdo želi. (167—11)

Glavno zastopstvo za Kranjsko pri gosp. Jos. Debevec v Ljubljani.